

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ ЗОНИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

У статті розкриваються основні положення законодавства України про правовий статус переселенців, підстави для їх постановки на облік та відмову у видачі довідки, повноваження Кабінету Міністрів України з питань забезпечення прав і свобод, перераховуються документи, необхідні для отримання статусу внутрішньо переміщеної особи.

У зв'язку з ситуацією на Сході України, люди залишають свої будинки в цілях безпеки життя, тому що ситуація яка скалася дозволяє населенню тільки сидіти в бомбосховищах, так як знаходиться в квартирах дуже небезпечно. Хто такі переселенці, які права вони мають? Як отримати статус переселенця? Ці питання стали найпоширенішими в мережі Інтернет за останні роки. Саме тому я вирішила вибрати тему «Статус переселенців із зони військового конфлікту». Для того, щоб люди, які переїхали в інше місто з зони АТО, були не тільки знайомі зі своїм статусом, а й могли ним скористатися.

Конвенція ООН і Женевська конвенція 1951 р. встановили, що правовий статус біженців і переселенців має регулювати держава, гарантуючи їм права, які б не обмежували ні особистої, ні громадянської свободи.

Правовий статус біженців і переселенців в Україні регулюється наступними нормативно-правовими актами: Конституцією України, Законами України від 08.07.2011 №3671-VI «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», від 20.10.2014 №1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», від 12.08. 2014 №1632-VII «Про здійснення правосуддя і кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції», Постановою КМУ від 18.11.2009 року №1243 «Про затвердження Порядку виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території» тощо.

Переселенцем вважається громадянин України, іноземець, або особа без громадянства, що постійно проживає на території України, який вимушено змінив місце проживання, щоб уникнути негативних наслідків ворожого конфлікту на тимчасово окупованій території України іноземною державою, вчиненого щодо нього або членів його сім'ї насильства чи інших форм переслідування, або реальній небезпеці піддатися переслідуванню за ознакою громадянства, расової або етнічної приналежності [2].

Ст. 1 Закон України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" визначає, що внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає на території України, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання в результаті або

щоб уникнути негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини і надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру. Таким чином, ми можемо сказати, що поняття «переселенець» і «внутрішньо переміщена особа» є тотожними.

Також вищезазначений закон, а саме ст.4 визначає процедуру постановки на облік внутрішньо переміщеної особи. Факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою, яку надає структурний підрозділ місцевої державної адміністрації з питань соціального захисту населення, за місцем фактичного проживання, на вимогу особи. У довідку вноситься наступна інформація: номер довідки, дата її видачі та найменування органу, який її видав; прізвище, ім'я, по батькові заявника; дата і місце народження заявника; стать; відомості про зареєстроване і фактичне місце проживання.

Заявнику може бути відмовлено у видачі довідки, продовження її дії або скасовано її дію в наступних випадках:

- 1) відсутні обставини, що спричинили внутрішнє переміщення, визначені в ст.1 цього Закону, або обставини, що існували раніше істотно змінилися;
- 2) у державних органів є відомості про надання завідомо неправдивих відомостей для отримання довідки;
- 3) заявник втратив документи, що засвідчують його особу і підтверджують громадянство України, до їх відновленню.

Цей Закон встановлює **основні права** та обов'язки вказаної категорії осіб. Так, в ст. 9 закріплені наступні можливості переселенців, а саме: *право на безпечні умови життя і здоров'я; достовірну інформацію про наявність загрози для життя і здоров'я на території його залишеного місця проживання, а також місця його тимчасового поселення, стан інфраструктури, навколишнього середовища, забезпеченні його прав і свобод; створення належних умов для його постійного або тимчасового проживання; забезпечення органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права можливості безоплатного тимчасового проживання (за умови оплати особою вартості комунальних послуг) протягом шести місяців з моменту взяття на облік внутрішньо переміщеного особи; для багатодітних сімей, інвалідів, людей похилого віку цей термін може бути продовжений; сприяння в переміщенні його рухомого майна; сприяння в поверненні на колишнє місце проживання; забезпечення лікарськими засобами у випадках і порядку, визначених законодавством; надання необхідної медичної допомоги в державних і комунальних закладах охорони здоров'я; влаштування дітей в дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади; отримання соціальних та адміністративних послуг за місцем перебування; проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання за місцем перебування; на безкоштовний проїзд для повернення до свого покинутого місцем проживання у всіх видах громадського транспорту в разі зникнення обставин, які викликали таке переміщення. Закон визначає повноваження Кабінету Міністрів України з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.* Крім того,

законом передбачено, що місцеві органи влади забезпечують безкоштовне харчування відповідно до законодавства внутрішньо переміщених осіб на період до отримання такими особами статусу безробітних або їх працевлаштування, але не більше 1 місяця й ін.

Окрім вищезазначеного, кожен переселенець має право, які закріплені в Конституції України для громадян України: право голосу на всеукраїнських виборах Президента України, народних депутатів Верховної Ради України, місцевих виборах і референдумах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси.

Переселенці мають наступні обов'язки:

- дотримуватися Конституції і законів України, інших актів;
- повідомляти про зміну фактичного місця проживання або про повернення до залишеного місця проживання протягом 10 днів;
- один раз в шість місяців з'являтися до відповідного структурного підрозділу уповноваженого органу міграційної політики.

7 лютого 2015 року набрав чинності Закон «Про встановлення додаткових гарантій захисту прав громадян, які проживають на територіях проведення антитерористичної операції, і обмеження відповідальності підприємств - виконавців / виробників житлово-комунальних послуг у разі несвоєчасного здійснення платежів за спожиті енергетичні ресурси» [3]. Також в Законі йдеться, що протягом цього часу громадянам буде погашена заборгованість по виплаті заробітної плати, стипендій, пенсій, які утворилися за час проведення АТО, а також будуть встановлені додаткові гарантії захисту житлових і майнових прав звільнених громадян, до моменту їх працевлаштування, при умови отримання ними статусу зареєстрованого безробітного.

Крім цього, у Верховній Раді України на розгляді знаходиться Проект Постанови про першочергове забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб (переселенців з Донецької, Луганської областей та Автономної Республіки Крим), Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» (щодо мораторію на сплату комунальних послуг внутрішньо переміщеними особами на їх нерухоме майно, яке знаходиться в населених пунктах, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження) Проект законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми», який передбачає посилення захисту прав дітей, зокрема дітей, які були переміщені із зони проведення АТО та інші. Це є свідченням уваги з боку держави до проблем наших громадян, які потрапили у скрутне становище та необхідність в посиленій увазі до забезпечення їхніх прав і гарантій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28.06.1996 з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

2. Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

3. Закону України «Про встановлення додаткових гарантій захисту прав громадян, які проживають на територіях проведення антитерористичної операції, і обмеження відповідальності підприємств - виконавців / виробників житлово-комунальних послуг у разі несвоєчасного здійснення платежів за спожиті енергетичні ресурси» від 13.01.2015 з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85-19>.